

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 20. september 2023
(OR. en)

13215/23
ADD 3

ECOFIN 902
FIN 937
UEM 250

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	19. september 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 545 final
Teema:	LISA järgmise dokumendi juurde: KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise edasised sammud

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 545 final ANNEX 2.

Lisatud: COM(2023) 545 final

Brüssel, 19.9.2023
COM(2023) 545 final

ANNEX 2

LISA

järgmise dokumendi juurde:

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamise edasised sammud

II lisa. Taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste eesmärkide ja sihtide tagasipööramine

Määruse (EL) 2021/241 artikli 24 lõike 3 (taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste määrus) kohaselt eeldab eesmärkide ja sihtide rahuldav täitmine, et liikmesriik ei ole varem rahuldavalt täidetud eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid muutnud. Käesolevas lisas esitatakse raamistik selle sätte kohaldamiseks. Selles käsitletakse Euroopa Kontrollikoja soovitus¹ ning tuuakse õigusselgust ja läbipaistvust protsessi, mida tuleb järgida tagasipööramise puhul, et tagada taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste jätkuv rakendamine. Komisjon võib esitatud meetodika läbi vaadata ja seda muuta, kui ta on saanud selle kohaldamisel rohkem kogemusi.

1. Tagasipööramise ulatus

Eesmärgi või sihi tagasipööramisega on tegemist siis, kui eesmärki või sihti, mida varem peeti põhjendatult rahuldavalt täidetuks (ja millega seotud maksed on liikmesriigile tehtud), ei saa enam pidada rahuldavalt täidetuks.

Kuna määruses viidatakse tagasipööramise puudumisele, tähendab artikli 24 lõike 3 teise lause kohaldamine üksnes sellist tagasipööramist, mis on tingitud kas liikmesriigi tegevusest või tegematajätmisest². Selline olukord ei pruugi olla samaväärne olukorraga, kus eesmärki või sihti lihtsalt enam ei täideta. Seepärast ei tähenda määrus, et kõik eesmärgid ja sihid peavad taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste kogu kestuse jooksul pidevalt saavutatud olema, et neid ei saaks pidada tagasipööratuks. Seda arvesse võttes ei peeta taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste määruse³ artikli 24 lõike 3 kohaldamise aluseks eesmärgi või sihi tagasipööramist, mille süüdlaseks ei peeta liikmesriiki.

Liikmesriigi süü võib lisaks riigi valitsusele⁴ tuleneda ka muude riiklike organite, avalik-õiguslike asutuste ja muude riigi osalusega äriühingute tegevusest või tegevusetusest.

¹ Eriaruanne 07/2023: Taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste käsitleva komisjoni kontrollisüsteemi ülesehitus.

² Sellist liikmesriigi tegevuse tõlgendamist toetavad taaste- ja vastupidavusrahastrukohaste määruse muud keeleversioonid. Näiteks prantsuskeelne tekst: *Le fait d'avoir atteint les jalons et cibles de manière satisfaisante présuppose que l'État membre concerné n'a pas annulé les mesures liées aux jalons et cibles précédemment atteints de manière satisfaisante.*

³ Näiteks juhul, kui looduskatastroof hävitab taristuinvesteeringu ja seetõttu ei saa eesmärki või sihti enam rahuldavalt täidetuks pidada, ei ole tagasipööramist tekitanud liikmesriik. Näiteks kui VKE läheb pärast toetuse saamist pankrotti, ei ole seda põhjustanud liikmesriigi tegevus või tegevusetus.

⁴ Näiteks kui eesmärgi rahuldavaks täitmiseks oli vaja jõustada õigusakt ning kui kohus õigusakti hiljem tühistab, loetakse see liikmesriigi põhjustatud tagasipööramiseks. Sel juhul peaks liikmesriik kiiresti meetmeid võtma ja tagama, et vastu võetaks uued õigusaktid, mis vastavad eesmärgi nõuetele.

Juhtumid, mida tuleb tagasipööramisest eristada

Kui liikmesriik ei rakenda järgmisi reformi- või investeeringuetappe, ei tähenda see esmapilgul varem rahuldavalt täidetud eesmärkide või sihtide tagasipööramist, kuid võib mõjutada järgmise eesmärgi või sihi rahuldavat saavutamist.

Kui reform või investeering vastab pärast muutmist endiselt seotud eesmärgi või sihi nõuetele, ei saa seda käsitada tagasipööramisena. Sellega seoses ei saa muudatused elementides, mis ei ole asjaomase eesmärgi või sihi rahuldavaks täitmiseks vajalikud, olla aluseks sellele, et eesmärki või sihti peetakse tagasipööratuks.

Konkreetses olukorras, **kus liidu finantshuvide kaitse kohustuse rikkumine tooks kaasa eesmärgi või sihi tagasipööramise**, peaks liikmesriik võtma meetmeid, et tagada eesmärgi või sihi jätkuv täitmine. Kui liikmesriik ei võta selliseid meetmeid mõistliku aja jooksul, tooks see kaasa taaste- ja vastupidavusraha määramise artikli 24 lõike 3 teise lause kohaldamise.

Eesmärgi või sihi tagasipööramine liikmesriigi poolt erineb (*ex post*) järeldusest, et maksetaotluse aluseks olevad tõendid olid ebaõiged. Näiteks komisjoni järelauditite käigus tehtud järeldus, et maksetaotluse aluseks olevad tõendid ei olnud õiged, tähendab, et eesmärki või sihti ei oleks tohtinud pidada rahuldavalt täidetuks. Sellistel juhtudel toimub sissenõudmine rahastamislepingu artikli 19 lõike 2 punkti a alusel.

Tagasipööramise risk

Kuigi liikmesriik saab nii investeeringuid kui ka reforme tagasi pöörata, on see risk reformiga seotud eesmärgi/sihi puhul suurem kui investeeringu puhul. Kui investeering on tehtud ja on hinnatud rahuldavalt täidetuks, on ebatõenäoline, et mõni liikmesriik võtab meetmeid sellise investeeringu tagasipööramiseks. See on kooskõlas selle sätte ettevalmistavate materjalidega, mis lisati läbirääkimiste käigus eesmärgiga tagada, et reforme ei pöörataks tagasi⁵.

2. Tagasipööramise kindlakstegemine

Iga maksetaotluse esialgse hindamise käigus kaalub komisjon, kas tal on tõendeid eesmärkide ja sihtide tagasipööramise kohta liikmesriigi poolt. Aluseks võetakse järgmised asjaolud.

1. *Maksetaotlus.* Kooskõlas maksetaotluse vormiga peaksid liikmesriigid komisjonile iga maksetaotlusega kinnitama, et varem rahuldavalt täidetud eesmärgid ja sihid ei ole tagasi pööratud. Kui liikmesriik ei ole seda kinnitanud (või on sõnaselgelt kinnitanud, et eesmärgid või sihid on tagasi pööratud), siis alustab komisjon uurimist.
2. *Liikmesriikide teated.* Kooskõlas tegevuskorra punktiga 2.2 peavad liikmesriigid teatama komisjonile kõigist muudatustest dokumentides, mis on kantud kontrollimehhanismi, mille alusel hindamine tehti, ja mis mõjutavad sellist hindamist või tulevaste eesmärkide ja sihtide hindamist.

⁵ Mittetagasipööramise põhimõte on seotud sellega, et taaste- ja vastupidavusraha, millest rahastatakse liikmesriikide reforme ja investeeringuid, on uudne Eelkõige oli selle sätte lisamise taga loogika, et taaste- ja vastupidavusraha pikaajaline mõju sõltub suurel määral reformide pidevast rakendamisest, mida võidakse aga poliitikakujundamise olemuse ja ülesehituse tõttu liikmesriigi võetud muude, vastukäivate meetmete kaudu tagasi pöörata.

3. *Täiendavad tõendid, mis võivad olla komisjoni käsutuses.* Komisjonil võivad muude allikate (nt Euroopa poolaasta, sidusrühmade esitatud teave või järelauditid) kaudu olla tõendid, et liikmesriik on varem rahuldavalt täidetud eesmärgid ja sihid tagasi pööranud.

Kui liikmesriik kinnitab oma maksetaotluses, et varem rahuldavalt täidetud eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid ei ole muudetud ja komisjonil ei ole tõendeid vastupidise kohta, kinnitatakse seda asjaomase maksetaotluse esialgses hinnangus majandus- ja rahanduskomiteele.

Kui komisjon leiab, et liikmesriik *võis* tagasi pöörata eesmärgi või sihi, mida varem peeti rahuldavalt täidetuks, võib komisjon kooskõlas rahastamislepingu artikli 6 lõikega 4 küsida lisateavet ning teha kontrole või kohapealseid kontrole, et teha kindlaks, kas liikmesriigi põhjustatud tagasipööramine on aset leidnud.

3. Liikmesriigi poolt tingitud tagasipööramise tagajärjed

Kui komisjon leiab, et liikmesriik on varem rahuldavalt täidetud eesmärgi või sihiga seotud meetet muutnud, ei peeta ühtegi järgnevat eesmärki ega sihti rahuldavalt täidetuks enne, kui tagasipööramine on kõrvaldatud. See on kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikega 3.

Liikmesriik võib eesmärgi või sihi tagasipööramise kõrvaldamiseks võtta meetmeid, millega tagatakse, et eesmärk või siht on taas rahuldavalt täidetud.

Kui liikmesriik meetmeid ei võta, kõrvaldab komisjon eesmärgi või sihi tagasipööramise nii, et seab liidu eelarve sellisesse seisu, nagu see oleks olnud siis, kui seda eesmärki või sihti ei oleks kunagi peetud rahuldavalt täidetuks.

Komisjon peatab tagasipööramise puhul toetuse maksmise alates järgnevatest maksetaotlustest. Selle tulemusel peatatakse toetuse andmine ja kui kuu kuu jooksul meetmeid ei võeta, siis vähendatakse liikmesriigi saadava toetuse summat ulatuses, mis on võrdne liikmesriigi saadud summaga, mida saab seostada tagasipööratud eesmärgi või sihiga. Selleks kasutab komisjon osalise peatamise meetodikat, mida on üksikasjalikult kirjeldatud teatises „Taaste- ja vastupidavusrahastu: kaks aastat hiljem. Ainulaadne vahend ELi rohe- ja digipöörde keskmes“, 21. veebruar 2023⁶.

Kooskõlas osalise peatamise meetodikaga toob taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 22 järgimiseks vajalike liikmesriigi auditi- ja kontrollisüsteemiga seotud eesmärkide või sihtide täitmata jätmise kaasa vastava osamakse ja kõigi tulevaste osamaksete peatamise, et tagada taaste- ja vastupidavusrahastu vahendite tõhus kasutamine ja kaitsta liidu finantshuve. Sama lähenemisviisi kohaselt ei peeta juhul, kui tagasipööramine puudutab selliseid eesmärke või sihte, ühtegi teist eesmärki või sihti rahuldavalt täidetuks enne, kui liikmesriik on tagasipööramise heastanud.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023DC0099&qid=1699389642515>

4. Õigusraamistik ja menetlus liikmesriigi poolt tingitud tagasipööramise korral

Kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikega 3 võtab komisjon asjaomase liikmesriigi esitatud järgnevate maksetaotluste hindamisel arvesse võimalikke tagasipööramisi.

Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikes 6 käsitletakse olukorda, kus eesmärgid ja sihid ei ole komisjoni esialgse hinnangu kohaselt rahuldavalt täidetud. Seda sätet kohaldatakse ka juhul, kui asjaomane liikmesriik on varem rahuldavalt täidetud eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid muutnud, sest ka sel juhul ei saa neid eesmärke või sihte enam pidada rahuldavalt täidetuks.

Kuna eesmärgi või sihiga seotud meetet ei peeta enam rahuldavaks, järgib komisjon esialgse negatiivse hinnangu korral artikli 24 lõikes 6 sätestatud menetlust.

Menetlus

- Esiteks: kõigepealt teavitab komisjon liikmesriiki sellest, et eesmärki või sihti ei peeta pärast hindamist enam rahuldavalt täidetuks. Esialgse negatiivse hinnangu põhjuseid selgitatakse liikmesriigile põhjalikult. Teiseks: liikmesriik võib esitada oma märkused ühe kuu jooksul pärast komisjoni hinnangut. Kolmandaks: kui asjaomase liikmesriigi tähelepanekud ei ole esialgse negatiivse hinnangu muutmiseks piisavad, võtab komisjon vastu peatamisotsuse. Viimaseks: kui liikmesriik ei kõrvalda tagasipööramist ega võta meetmeid tagamaks, et asjaomane eesmärk või eesmärk saab rahuldavalt täidetud kuue kuu jooksul alates peatamisest, vähendab komisjon kooskõlas artikli 24 lõike 6 teise lõiguga rahalisi vahendeid vastavalt taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikele 8.
- Peatatava summa kindlaksmääramiseks arvutab komisjon välja selle eesmärgi või sihi väärtuse, mille liikmesriik on tagasi pööranud ja mida ei saa seega pidada rahuldavalt täidetuks, kasutades osalise makse meetodikat⁷.
- Samal ajal koostab komisjon esialgse hinnangu maksetaotluse eesmärkide ja sihtide rahuldava täitmise kohta ning esitab oma järeldused majandus- ja rahanduskomiteele.
- Peatamisotsuse vastuvõtmisega lahendab komisjon tagasipööramise, tagades liidu eelarve kaitsmise seeläbi, et paneb selle samasse seisu nagu siis, kui tagasipööratud eesmärgi või sihi eest ei oleks makseid tehtud. Kuna pärast peatamist ei eraldata liikmesriigile vahendeid ühegi eesmärgi ega sihi jaoks, mida ei ole rahuldavalt täidetud, loetakse tagasipööramine kõrvaldatuks kooskõlas taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõikega 3. Seejärel saab komisjon hinnata maksetaotluse eesmärke ja sihte ning lubada rahalise toetuse või laenu vastava osamakse väljamaksmist (välja arvatud summa, mis oli tagasipööramise tõttu peatatud⁸).

⁷ Kõnealuse teatise kohaselt ei tohi maksimaalne väärtus ületada tagasipööratud eesmärkidega seostatava(te) osamakse(te) kogusummat, välja arvatud juhul, kui tegemist on liikmesriigi kontrollisüsteemiga seotud eesmärkide ja sihtide mittetäitmisega.

⁸ Vajaduse korral peatatakse ka järgmiste maksetaotlustega seotud summade maksmine, kui käimasoleva maksetaotluse osamakse summa on väiksem kui summa, mille maksmine tuleks peatada.

Tagasipööramine väljaspool maksetaotlust

Kui komisjon saab teada tagasipööramisest väljaspool maksetaotluse konteksti, ei oota komisjoni talitused järgmise maksetaotluse esitamist ja alustavad viivitamata asjaomase liikmesriigiga tehnilist dialoogi, et teha kindlaks, kas tagasipööramine on toimunud. Pärast kõnealust tehnilist dialoogi peaks komisjon juhul, kui liikmesriigi esitatud selgitused kinnitavad tagasipööramise riski, teatama liikmesriigile kirjalikult, et komisjon leiab, et tagasipööramine on toimunud (või võib olla toimunud), ning paluma esitada märkused ühe kuu jooksul. Selline maksetaotluse menetluse väline hindamine annab liikmesriigile tagasipööramise lahendamiseks võimalikult palju aega. Sellisel juhul teab liikmesriik komisjoni seisukohti ja kui ta ei võta enne järgmist maksetaotlust parandusmeetmeid, peatatakse osa järgmisest maksest eespool nimetatud korras.

Liide. Õigusnormid

Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõige 3:

Komisjon annab põhjendamatu viivitusega ja hiljemalt kahe kuu jooksul alates taotluse saamisest esialgse hinnangu selle kohta, kas artikli 20 lõikes 1 osutatud nõukogu rakendusotsuses sätestatud asjaomased eesmärgid ja sihid on täidetud rahuldavalt. Eesmärkide ja sihtide rahuldava täitmise korral eeldatakse, et liikmesriik ei ole varem rahuldavalt täidetud eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid muutnud.

Rahastamislepingu artikli 6 lõige 4:

Komisjon võib nõuda lisateavet ja/või teha kontrolle ja kohapealseid kontrolle, et kontrollida eesmärkide ja sihtide saavutamist, sealhulgas seda, kas varem rahuldavalt täidetud eesmärgid ja sihid ei ole tagasi pööratud.

Tegevuskorra punkt 2.2:

Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse artikli 24 lõike 3 kohaselt eeldab eesmärkide ja sihtide rahuldav täitmine, et liikmesriik ei ole varem rahuldavalt täidetud eesmärkide ja sihtidega seotud meetmeid muutnud. [Liikmesriik] teatab komisjonile kõigist muudatusest, mis tehakse I lisa sätestatud kontrollimehhanismiga ette nähtud dokumentides, mille alusel hindamine on tehtud, kui see võib olulisel määral mõjutada antud hinnangut või tulevaste eesmärkide ja sihtide hindamist.

Liikmesriigi maksetaotlus:

Kinnitame, et varem rahuldavalt saavutatud eesmärkide ja sihtidega meetmeid ei ole muudetud.